

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ

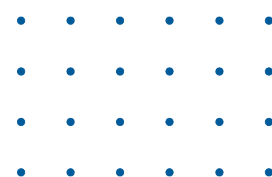

ЗМІСТ

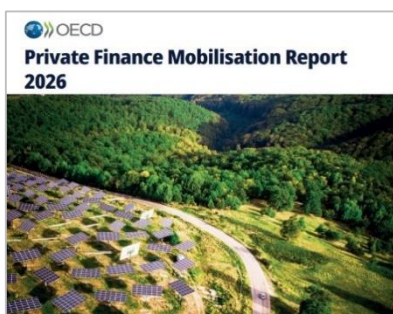
1. Документи міжнародних організацій.....	2
ОЕСР: МОБІЛІЗАЦІЯ ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	2
ОЕСР: СТИМУЛИ ДЛЯ ЗЕЛЕНИХ, СОЦІАЛЬНИХ, СТИЙКИХ ОБЛІГАЦІЙ	3
2. Корисні новини України та світу	4
ГРАНТИ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ СПІВПРАЦІ	4
ФАХОВІ ВИДАННЯ УКРАЇНИ: ІНТЕРАКТИВНИЙ ДАШБОРД.....	5
ЯКІСНІ СЕРВІСИ У ГРОМАДАХ: МОНИТОРИНГ, РОЗВИТОК ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ	5
ПІДСУМКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ СТАРТАП-ШКІЛ, ІНКУБАТОРІВ, АКСЕЛЕРАТОРІВ	6
«ІНДЕКС НІСЕНІТНИЦІ» ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ: ДОКАЗИ ЧИ ПСЕВДОНАУКОВІ АРГУМЕНТИ	6
ФОНД SCALEUP EUROPE ПОЧИНАЄ ВИПISУВАТИ ЧЕКИ	7
КОНКУРС EIC STEP SCALE UP DEFENCE.....	8
НІМЕЦЬКА РЕФОРМА ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОНТРАКТІВ	8
ВІД ЗНАНЬ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ: ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ ЦІННІСТЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	9
МОН ОНОВЛЮЄ БАЗУ ДАНИХ ЕКСПЕРТІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО- ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	10
ЦИФРОВИЙ ДЕТОКС: КРЕЙДА І ПАПІР ЩОБ ПОВЕРНУТИ УВАГУ СТУДЕНТІВ	11
ВИКОРИСТАННЯ ВІДКРИТОЇ НАУКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В СУЧАСНІЙ АНАЛІТИЧНІЙ ОСВІТІ.....	12
НОВА МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	13
ДОВІРА МОЖЕ БУТИ БІЛЬШ ЕФЕКТИВНОЮ, НІЖ ПІДОЗРІЛІСТЬ.....	14
МОН ПРОПОНУЄ ДО ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ТРИ ПРОЄКТИ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ G1, G6 ТА I4	15
ІІІ - ІНСТРУМЕНТ, А НЕ ВОРОГ: ЗМІНИ В ГУМАНІТАРНІЙ ОСВІТІ	15
ДЕ ПРОХОДИТЬ МЕЖА МІЖ РОЗСЛІДУВАННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, ЦЬКУВАННЯМ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ВТРУЧАННЯМ.....	16
ІНТЕРАКТИВНИЙ ДАШБОРД RHD-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОЄКТІВ	17
УНІВЕРСИТЕТИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДО ОЧНИХ ІСПИТІВ... ЧИ НІ?	18
ЄВРОПА ШУКАЄ НОВІ МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДОСКОНАЛОСТІ.....	19

ОКРЕМИМ РЕЗУЛЬТАТОМ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ МАЄ СТАТИ ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЛЮДСЬКЕ СУДЖЕННЯ.....	21
ПРОГРАМА ДІЯЛЬНОСТІ УРЯДУ НА 2026–2027 РОКИ.....	22
3. Наукові заходи	23
ЛЕКЦІЇ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ З РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	23
СЕМІНАР ПРОЄКТУ NURECAB	24
КОМПЛЕКСНИЙ ПОШУК У WEB OF SCIENCE	24
ЛІТНЯ ШКОЛА ВІДКРИТОЇ НАУКИ.....	25
ДЕНЬ ІНВЕСТИТОРІВ EIC VENTUREMATCH.....	25
ДІЗНАЙТЕСЬ ПРО ЄВРОПЕЙСКУ ПРЕМІЮ ДЛЯ ЖІНОК-ІННОВАТОРІВ	26
GENESIS & KSE SCHOOL OF DIGITAL BUSINESS	26
ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ.....	27
ДО 80-РІЧЧЯ ДЕРЖАВНОГО ДЕНДРОПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ»	27

1. Документи міжнародних організацій

ОЕСР: МОБІЛІЗАЦІЯ ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

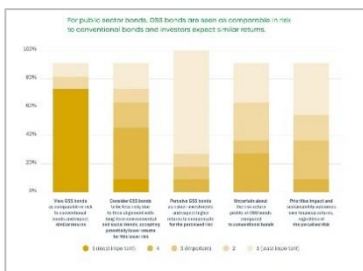
Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Мобілізація приватного фінансування за 2026 рік». Наголошується, що в умовах скорочення державних бюджетів і зростання потреб у розвитку, залучення приватного фінансування стало центральним елементом зусиль, спрямованих на підтримку сталого розвитку. На основі статистичних даних Комітету щодо розвитку ОЕСР (DAC) у документі аналізуються актуальні тенденції мобілізації приватного фінансування у різних регіонах, секторах, за допомогою різних інструментів та від різних постачальників. Увагу зосереджено на секторах, де мобілізація збільшилася або прогрес зупинився, а також на ринках, де зберігається дефіцит фінансування. Хоча загальні обсяги мобілізації ресурсів

виросли, обмеженим залишається коло інструментів, постачальників та країн-донорів. Фінансуючим організаціям слід підвищувати узгодженість і прозорість даних про залучені кошти, покращувати звітність задля посилення довіри інвесторів, зниження інформаційної асиметрії та скорочення розриву між реальними та передбачуваними інвестиційними ризиками. Рекомендується підтримувати високі міжнародні стандарти прозорості та розкриття інформації, співпрацювати у роботі над удосконаленням методології, формувати якісну доказову базу, важливу як для політиків, так і для приватних інвесторів. Доцільно здійснити стандартизацію інструментів змішаного фінансування, що допоможе знизити транзакційні витрати, полегшити масштабування.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/private-finance-mobilisation-report-2026_a871a032-en.html,
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/07/private-finance-mobilisation-report-2026_65d04723/a871a032-en.pdf,
<https://doi.org/10.1787/a871a032-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: СТИМУЛИ ДЛЯ ЗЕЛЕНИХ, СОЦІАЛЬНИХ, СТІЙКИХ ОБЛІГАЦІЙ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Стимули для інвесторів зелених, соціальних, стійких та пов'язаних зі стійкістю облігацій державного сектору» із серії «Ринкові консультації ОЕСР». Документ містить інформацію про те, як інвестори сприймають зелені, соціальні, стійкі та пов'язані зі стійкістю (GSSS) облігації державного

сектору, а також пропонує рекомендації з мотивації випуску облігацій у країнах, що розвиваються. Висновки звіту базуються на результатах опитування OECD-LuxSE щодо стимулів для інвесторів для облігацій GSSS державного сектору, а також матеріалах консультацій з інвесторами та іншими учасниками ринку. Аналізуються чинники, що впливають на інтерес інвесторів та схильність до ризику щодо облігацій GSSS, подається прогноз розвитку цього ринку, пропонуються політичні міркування та рекомендації щодо конкретних дій, спрямованих на допомогу донорам, урядам-емітентам та іншим учасникам ринку й забезпечення підвищення привабливості випуску облігацій GSSS державного сектору та стимулювання інвестицій у країни, що розвиваються.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/investor-incentives-for-public-sector-green-social-sustainability-and-sustainability-linked-bonds_d94a24e9-en.html,
<https://doi.org/10.1787/d94a24e9-en>,
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/05/investor-incentives-for-public-sector-green-social-sustainability-and-sustainability-linked-bonds_14a6e07e/d94a24e9-en.pdf

Фото: скріншот

2. Корисні новини України та світу

ГРАНТИ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ СПІВПРАЦІ

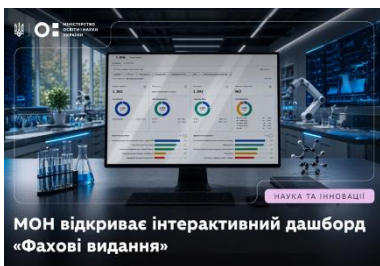
Естонська дослідницька рада (ЕТАГ) оголосила про старт прийому заявок на гранти для підтримки міжнародної дослідницької співпраці та інтеграцію українських закладів вищої освіти і наукових установ до Європейського дослідницького простору. Програма має на меті сприяти розвитку міжнародних та довгострокових естонсько-українських дослідницьких

партнерств; підтримати підготовку проєктних заявок на конкурси Програми «Горизонт Європа» та заохочувати до спільної участі у відповідних конкурсах; посилювати спроможність українських закладів вищої освіти та наукових установ у сфері управління дослідженнями та підготовки грантових заявок. Грантові кошти можуть бути використані для участі в очних заходах із пошуку партнерів для проєктів Програми «Горизонт Європа», здійснення короткострокових візитів задля розроблення спільної проєктної заявки та/або участі у міжнародному науковому заході, що проводиться в Естонії. Подати заявку можуть українські заклади вищої освіти та наукові установи, що здійснюють свою діяльність в Україні. Максимальний розмір гранту – 1500 євро у розрахунку на одного учасника для покриття витрат на придбання авіаційних, залізничних і автобусних квитків; оплату місцевого транспорту; проживання; візових витрат; туристичного страхування; реєстраційних або організаційних внесків; добових витрат.

Детальніше: <https://etag.ee/en/news/etag-launches-a-travel-and-collaboration-grant-scheme-to-support-ukraines-integration-into-the-era>, https://etag.ee/wp-content/uploads/2026/08/02_Application_Form.docx, <https://estdev.ee/en/projects/estonias-support-integrating-ukraine-european-research-area>, <https://www.nas.gov.ua/news/estonska-doslidnicka-rada-vidkrila-grantovu-programu-dlya-ukrainskih-naukovih-ustanov-i-zakladiv-vishcho-osviti>

Фото: скріншот

ФАХОВІ ВИДАННЯ УКРАЇНИ: ІНТЕРАКТИВНИЙ ДАШБОРД

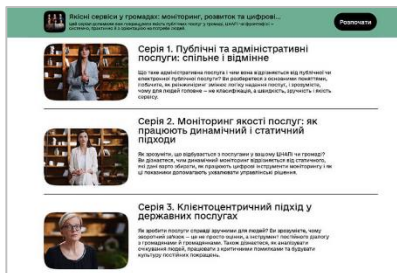

Міністерство освіти і науки України повідомило про відкриття інтерактивного дашборду «Фахові видання України», в якому буде постійно доступна актуальна інформація щодо українських наукових видань. Цей інструмент об'єднує дані про 1302 наукових журнали категорії «Б» від 502 засновників та дозволяє швидко знайти видання за обраними параметрами (кластер, спеціальність, періодичність виходу, модель доступу, можливість безоплатної публікації, включення до DOAJ, назва, засновник, ISSN). Також дашбординг містить відомості про 19 тисяч членів редакційних колегій наукових фахових видань. У подальшому цей інструмент буде доповнюватись новими масивами даних, зокрема – щодо наукових видань категорії «А», даними URIS.

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/mon-vidkryvaie-interaktyvnyi-dashbord-fakhovi-vydannia-ukrainy>, <https://data.nauka.gov.ua/dashboard-journals/>

Фото: МОН

ЯКІСНІ СЕРВІСИ У ГРОМАДАХ: МОНІТОРИНГ, РОЗВИТОК ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ

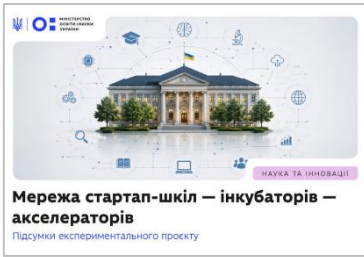

На платформі «ДіяОсвіта» доступний освітній серіал «Якісні сервіси у громадах: моніторинг, розвиток та цифровізація». Його створено для підтримки розбудови безбар'єрних просторів. Серіал містить 10 серій, які презентують інструменти, чеклисти та практичні поради, які будуть корисними для управлінців і просто небайдужим громадянам у їх діяльності з удосконалення сервісів для населення. Зокрема, розглядаються практичні питання поетапного створення безбар'єрного середовища – від оцінки приміщень і їх адаптації до потреб людей з інвалідністю, до етичного надавання послуг, повноцінного запуску цифровізації, впровадження інновацій, аналізу їхньої цінності для громади, управління процесами та підтримки команд. Освітній серіал створено Міністерством цифрової трансформації України у межах «Проекту підтримки Дія», що Програма розвитку ООН (ПРООН) в Україні реалізує за фінансової підтримки Швеції.

Детальніше: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/high-quality-services-for-communities>, https://t.me/diia_education/2549

Фото: Дія

ПІДСУМКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ СТАРТАП-ШКІЛ, ІНКУБАТОРІВ, АКСЕЛЕРАТОРІВ

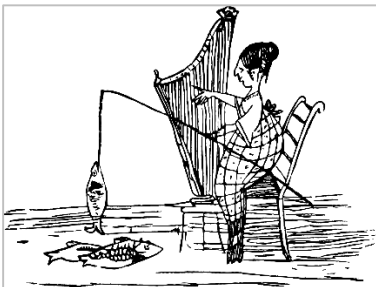

На засіданні уряду обговорювались підсумки дворічного експериментального проєкту МОН зі створення мережі стартап-шкіл — інкубаторів — акселераторів. Він був започаткований МОН, Фондом розвитку інновацій, Українським фондом стартапів для підтримки розвитку університетських інновацій та команд, які працюють над технологічними рішеннями - студентів, аспірантів, науковців, викладачів. Учасники експерименту працювали над новими технологічними рішеннями сфері енергетики, агротехнологій, штучного інтелекту, медицини, оборонних технологій, екології та освіти. Реалізовано 63 проєкти стартап-шкіл, створено 76 стартапів; залучено понад 17 млн грн інвестицій; 13 стартапів комерціалізували інноваційну продукцію; проведено 148 популяризаційних та освітніх заходів. Підтримка команд охоплювала різні етапи розвитку стартапу: формування ідеї, створення MVP, підготовку до виходу на ринок, пошук партнерів та залучення інвестицій. Учасники отримували фінансову, менторську, освітню та консультаційну підтримку. Фінансування здійснювалося за кошти спеціального фонду державного бюджету в межах зовнішнього інструменту допомоги Європейського Союзу для виконання зобов'язань України за програмою «Горизонт 2020».

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/merezha-startap-shkil-inkubatoriv-akselerativ-pidsumky-eksperymentalnoho-proiektu>, <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2026/08/06/katalog-nacionalna-mereza-startap-skil-inkubatoriv-akselerativ.pdf>

Фото: організатори

«ІНДЕКС НІСЕНІТНИЦІ» ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ: ДОКАЗИ ЧИ ПСЕВДОНАУКОВІ АРГУМЕНТИ

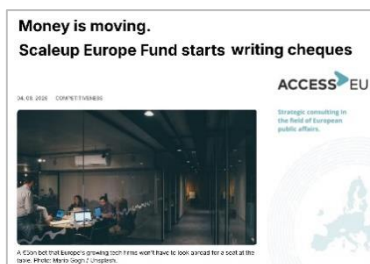
На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Джона Росса «Професор розробив «індекс нісенітниці» для політичних досліджень». Йдеться про запропоновану австралійським дослідником Пат Томсон методику оцінювання того, наскільки політичні документи відповідають базовим стандартам доказових досліджень, який має п'ятирівневу шкалу від нуля (документ не містить ознак нісенітниці) до четвертого, крайнього рівня неприйнятності. Ідея запровадження такого показника виникла через розчарування тим, як уряди та лобістські організації використовують недостатньо якісні дослідження для обґрунтування своїх позицій. Причому увага акцентується не стільки на проблемі існування дійсно слабких досліджень, а на тому, що документи аналітичних центрів, громадських організацій та

урядові пропозиції можуть містити твердження, які насправді не впливають із наведених доказів. При цьому механізми спростування таких тверджень часто виявляються нездатними конкурувати з яскравими повідомленнями медіа чи гучними політичними заявами. Запропонований підхід базується на перевірці фактів та науковому рецензуванні, потребує знання базових принципів досліджень і предметної галузі, але забезпечує швидке і прозоре застосування як практичного інструменту для критичного читання. Методика передбачає надання відповідей на 19 запитань, що дозволяє визначити, наскільки документ відповідає базовим вимогам дослідницької роботи. Серед критеріїв — повнота огляду наукової літератури, відповідність методів поставленому завданню та визнання авторами обмежень власного дослідження. Головний фокус на тому, чи справді наведені докази дають підстави для зроблених висновків. Звісно, будь-яке дослідження має певні обмеження і академічна культура вимагає чітко визначати, які висновки можна, а які не можна робити на його основі. Проблема виникає тоді, коли обережні академічні формулювання втрачаються при залученні до публічної політики і стають категоричними рекомендаціями. Томсон жартома говорить про «дослідження нісенітниці» як про напрям, що вже виникає в антропології, освіті, філософії та бізнесі. Стаття порушує питання про здатність академічної спільноти реагувати на слабо обґрунтовані політичні твердження так само швидко й зрозуміло, як вони поширюються в публічному просторі.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/news/professor-develops-bullshit-index-policy-research>

Фото: pixabay.com

ФОНД SCALEUP EUROPE ПОЧИНАЄ ВИПISYВАТИ ЧЕКИ

Основні фінансисти та стартапери орієнтуються на Каліфорнію. Компанії, які могли б залишитися в Європі, продовжувати наймати тут працівників і сплачувати податки в ЄС, переїжджають до США. Щоб протидіяти цьому відтоку Євросоюз запровадив власний інструмент Фонд Scaleup Europe вартістю 5 млрд євро. Шведська інвестиційна група EQT, під керівництвом якої знаходяться активи на суму 269 млрд євро, тепер спрямовує гроші інноваторам з цього фонду. Пріоритетами фонду наразі є цифрові системи, промислові системи та науки про життя, зокрема - розвиток штучного інтелекту, квантових обчислень, чистих технологій та біотехнологій. Раніше створений інструмент для підтримки інноваційних компаній EIC мав обмежені ресурси у розмірі 30 млн євро, тоді як новий фонд орієнтований на підтримку не стартапів на ранніх стадіях, а компаній, які вже довели перспективність своїх ідей і тепер потребують розширення. Комісар ЄС зі стартапів, досліджень та інновацій вважає запуск нового фонду ключовою зміною в інвестиційному

ландшафті європейських технологічних компаній. Перші інвестиції від Фонду Scaleup Europe очікуються вже у серпні цього року.

Детальніше: <https://euperspectives.eu/2026/08/money-is-moving-scaleup-europe-fund-starts-writing-cheques>

Фото: скріншот

КОНКУРС EIC STEP SCALE UP DEFENCE

Європейська рада з інновацій та Виконавче агентство з питань малого та середнього бізнесу проводять конкурс на участь у програмі EIC STEP Scale Up Defence. Взяти у ньому участь можуть компанії з держав-членів ЄС, країн Європейської економічної зони, асоційованих з програмою «Горизонт Європа», а також з України. Переможцям буде спрямовано від 10

до 30 млн євро фінансування для прискорення масштабування промислових потужностей у сфері протиповітряної та протиракетної оборони, безпілотників, протидронів, інших критично важливих оборонних технологій. Подати заявки на участь у конкурсі можна до 28 жовтня 2026 року.

Детальніше: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/HORIZON-EIC-2026-DEFENCE-01>, https://strategic-technologies.europa.eu/document/download/6c29257c-60ce-4157-81e7-8ea827803287_en, https://strategic-technologies.europa.eu/about_en, https://eic.ec.europa.eu/news/eic-selects-new-european-scale-ups-step-scale-investments-2026-07-28_en

Фото: скріншот

НІМЕЦЬКА РЕФОРМА ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОНТРАКТІВ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Сехер Асаф «Мінімальна тривалість дослідницьких контрактів не вирішує системних проблем». У ній ідеться про німецьку реформу, спрямовану на збільшення часу перших контрактів для докторантів і постдоків, яка наврядчи зможе усунути причини нестабільності наукової кар'єри. Наразі уряд Німеччини схвалив проєкт закону, відповідно до якого працевлаштовані докторанти мають отримувати перший контракт щонайменше на три роки, а постдоки — щонайменше на два роки, а також передбачає посилення захисту дослідників, які беруть відпустку у зв'язку з народженням дитини або доглядом за родичами. Частина науковців змушена залишатися на тимчасових контрактах до 40–50 років. Але проблема полягає не стільки в тому, чи триватиме контракт два, три чи шість років, скільки в

обмеженій кількості стабільних посад після завершення цього періоду. Не всі постдоки можуть або хочуть стати професорами, однак університетська система пропонує недостатньо привабливих і стабільних альтернативних кар'єрних шляхів. Для вирішення проблеми деякі університети, наприклад, створюють посади фахівців із проектування навчання, які спеціалізуються на методиці онлайн-освіти. Додатковим чинником нестабільності є залежність університетів від зовнішнього фінансування досліджень: якщо науковий проєкт фінансується лише упродовж трьох років, університету складно запропонувати постійну посаду досліднику, зарплата якого залежить від цього гранту. Тому збільшення тривалості першого контракту саме по собі не змінює фінансової моделі, яка породжує тимчасову зайнятість. Слід звернути увагу і на структурну організацію дослідницької системи: на вершині перебуває професор із постійною посадою, тоді як значна кількість дослідників змушена постійно шукати наступний контракт. Запропоновані правила дають молодим науковцям більшу визначеність на два або три роки, але майже не впливають на їхні подальші шанси отримати стабільну посаду у сфері досліджень.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/news/minimum-length-research-contracts-dont-address-systemic-issues>

Фото: pixabay.com

ВІД ЗНАНЬ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ: ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ ЦІННІСТЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Пен Чжоу «Якщо студенти шукають роботу більше, ніж знання, вища освіта має реагувати». У ній аналізується зміна уявлень студентів про цінність університетської освіти та стверджується, що посилення орієнтації на працевлаштування не варто сприймати як відмову від знань. Університети мають більш наочно демонструвати, як глибоке опанування дисциплін, практичні можливості та соціальні зв'язки в комплексі допомагають випускникам адаптуватися до мінливого ринку праці. За результатами проведеного у 2026 році опитування 265 студентів одного з університетів було встановлено, що нинішні здобувачі освіти розглядають «сигнальну» цінність вищої освіти (диплому як документу для працевлаштування) на рівні 63%, знань - 22%, соціальної складової -15%. Оцінки їхніх батьків дещо відрізняються: 57% - знання, 34% - сигнальна цінність, 9% - соціальний вплив. Звісно, ці дані не є репрезентативним показником суспільних настроїв, але доволі показовими. Молоде покоління прагматичне, адже зі збільшенням кількості студентів диплом втрачає колишню рідкісність, будучи при цьому тим не менш важливою умовою виходу на ринок праці. Студент, який сплачує за освіту, витрачає кошти на проживання і накопичує борги, починає оцінювати освіту як інвестицію, а нестабільність ринку праці, автоматизація, платформна зайнятість, штучний

інтелект та організаційні зміни зі свого боку також підвищують попит не лише на фахові знання, а й на аналітичне мислення, адаптивність, стійкість і лідерські якості. За таких умов студенти хочуть розуміти не лише те, що вони вивчатимуть, а й як це допоможе їм бути конкурентоспроможними. Технології послабили колишню монополію університетів на доступ до знань. Пошукові системи, онлайн-курси, підкасти, відкриті освітні матеріали, відеолекції та генеративний ШІ дають доступ до статистики, програмування, фінансів, дизайну чи вивчення філософії. В умовах надлишку інформації зростає значення здатності структурувати, перевіряти та поглиблювати знання і їх має також надавати університетська освіта. Професійну релевантність потрібно переносити з периферії освітнього процесу безпосередньо в академічні програми через чітке пояснення того, які інтелектуальні можливості формує кожна дисципліна. Економіка розвиває причинно-наслідкове мислення, розуміння стимулів і компромісів; історія — роботу з доказами, контекстом та інтерпретацією; філософія — концептуальну ясність і аргументацію; література — мовлення, судження та емпатію. Такі результати автор пропонує розглядати не як другорядні «м'які навички», а як форми дисциплінованого інтелекту. Традиційні есе та іспити є важливими, але не можуть залишатись єдиною чи основною формою демонстрації результатів навчання. Соціальна цінність університету реалізується через контакти, наставництво, професійні спільноти, стажування та взаємодію з випускниками, що може істотно впливати на перехід від освіти до роботи. Головне питання полягає не в тому, чи забезпечує диплом вищі доходи, а в тому, чи формує вища освіта знання, здатності, можливості та спроможність робити суспільний внесок у мінливій економіці.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/depth/if-students-are-seeking-jobs-more-knowledge-he-must-respond>

Фото: pixabay.com

МОН ОНОВЛЮЄ БАЗУ ДАНИХ ЕКСПЕРТІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Міністерство освіти і науки України оголосило про старт прийому заявок від експертів, готових долучитись до проведення наукової та науково-технічної експертизи поданих на конкурс проєктів. Підставою є наказ МОН № 1347. Окрему увагу буде приділено науковому напрямку «Безпековий», до експертизи проєктів і матеріалів з обмеженим доступом залучатимуть фахівців, які мають чинний допуск до державної таємниці за формою 2. Оновлення переліку експертів відбуватиметься у два етапи. До 13 вересня 2026 року МОН спільно з Державною науково-технічною бібліотекою України проаналізує роботу чинних експертів і прийматиме анкети від нових кандидатів. За результатами аналізу робоча група сформує пропозиції щодо подальшої участі чинних експертів у роботі. До 12 жовтня 2026 року за

результатами конкурсного відбору нових кандидатів та оцінювання чинної експертної бази буде сформовано оновлений перелік експертів за відповідними науковими напрямками. Взяти участь у відборі можуть наукові працівники та вчені — громадяни України. Для участі необхідно авторизуватися в системі НАУКА, перейти до анкети кандидата в експерти, заповнити її та подати відповідальній особі МОН. Детальна інструкція доступна на порталі НАУКА.

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/mon-onovliuie-perelik-ekspertiv-dlia-provedennia-naukovoi-ta-naukovo-tekhnichnoi-ekspertyzy>,

<https://mon.gov.ua/npa/pro-onovlennia-pereliku-ukrainskykh-ekspertiv-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy-dlia-provedennia-naukovoi-ta-naukovo-tekhnichnoi-ekspertyzy-objektiv-ekspertyzy-u-sferi-naukovoi-ta-naukovo-2>,

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/6a7/970/1d7/6a79701d7cacf388928115.pdf>,

<https://nauka.gov.ua/information/pe-2026/>

Фото: pixabay.com

ЦИФРОВИЙ ДЕТОКС: КРЕЙДА І ПАПІР ЩОБ ПОВЕРНУТИ УВАГУ СТУДЕНТІВ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Хосе Еоса Тринідада «Як я використав крейду і папір, щоб повернути увагу студентів». У ній викладач Каліфорнійського університету описує чотири зміни у викладанні, спрямовані на поглиблення навчання та залучення студентів через обмеження використання цифрових пристроїв та повернення до аналогових форм роботи. Йдеться не про повну відмову від технологій, а про реакцією на ГШІ та про прагнення створити умови для більш зосередженої роботи здобувачів освіти над навчальним матеріалом. У великій лекційній групі зі 125 студентів Хосе випробував чотири підходи: заборона ноутбуків під час занять; повернення до крейдяної дошки; рукописні домашні завдання; тестове аудиторне оцінювання. Раніше Хосе дозволяв студентам самостійно вирішувати, як вони робитимуть нотатки, хоча і спостерігав, як фактично пристрої використовувалися для покупок в інтернеті, планування справ або перегляду відео. Відмова від ноутбуків спиралася, зокрема, на дослідження, які пов'язують відсутність ноутбуків із кращим запам'ятовуванням матеріалу, академічними результатами та якістю обговорення. За результатами цього експерименту 75 % студентів зазначили, що заборона ноутбуків допомагала їм, а 23 % не відчували змін. Щоб компенсувати відсутність ноутбуків, викладач заздалегідь надавав студентам презентацію та закладав достатньо часу для рукописних нотаток. Крім того, замість звичайної презентації можна проводити пару зовсім без цифрових матеріалів, формулюючи запитання, записуючи відповіді студентів на дошці тощо. Студенти позитивно оцінили такий формат, називаючи його більш інтерактивним і зрозумілим. Звісно, така лекція потребує

більшій підготовки, ніж заняття з презентацією: без слайдів викладач має заздалегідь дуже чітко визначити ключові поняття та логіку їх послідовного розгляду. Рукописні домашні завдання передбачають, що студенти власноруч записують одне поняття з обов'язкового читання, виконують його, показують спосіб застосування та готуються до обговорення на занятті. Така робота не є захищеною від використання ГШІ через можливе переписування згенерованого тексту. Однак мета завдання полягає передусім у тому, щоб спонукати студентів виконувати читання, осмислювати матеріал і приходити на заняття підготовленими до обговорення. Для підсумкового оцінювання використовуються аудиторні іспити з тестовими завданнями, під час яких беруться до уваги зусилля студента, його прогрес під час вивчення курсу та рівень опанування знань і навичок. Наступним кроком буде повернення до друкованих навчальних матеріалів. Студенти працюватимуть із паперовими добірками текстів Арістотеля, Данте та Марти Нуссбаум, робитимуть позначки на сторінках і приходитимуть на заняття з опрацьованими примірниками. Суть – не у протиставленні технологій і традиційного навчання, а в усвідомленому використанні обмежень щодо цифрового середовища для підвищення концентрації, активної творчої роботи та комунікації під час занять.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/campus/how-i-used-chalk-and-paper-win-back-students-attention>

Фото: Хосе Еос Тринідад

ВИКОРИСТАННЯ ВІДКРИТОЇ НАУКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В СУЧАСНІЙ АНАЛІТИЧНІЙ ОСВІТІ

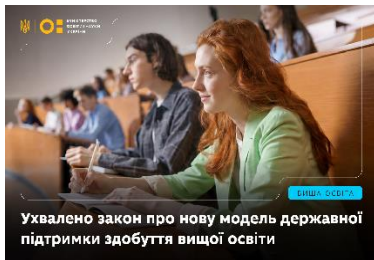
У відкритому доступі опублікований матеріал, в якому містяться пропозиції щодо використання ресурсів та сервісів Національного репозитарію академічних текстів для розвитку аналітичної освіти. Показано, яким чином наявні можливості загальнонаціональної наукової платформи НРАТ можуть бути задіяні в повному циклі наукового пізнання під час роботи з даними, проведення дослідження, оприлюднення результатів у вигляді наукових публікацій, здійснення наукової експертизи, валоризації, повторного використання даних та продукування нових знань. Цей комплексний системний підхід відрізняється від фрагментарного, коли у процесі навчання студент працює лише з публікаціями як короткими публічними повідомленнями про отримані у процесі дослідження результати, будучи фактично відстороненим від практики дослідницької роботи. Завдяки НРАТ усі охочі можуть отримати доступ до об'єктів наукової діяльності і самостійно — на реальних, а не спеціально підготовлених навчальних матеріалах — вивчати, як формуються гіпотези, робляться наукові висновки, на яких даних вони засновані, як відбувається експертиза, якою має бути етична наукова дискусія. Продемонстровано, як саме відкриті наукові тексти, відкриті дані, відкриті

рецензування та інструменти популяризації наукових розробок можуть використовуватися для формування аналітичного мислення, дослідницьких навичок й доказової культури здобувачів освіти. На відміну від публікацій, зосереджених на окремих елементах відкритої науки (репозитарії, відкриті набори даних, відкрите рецензування), пропонується розглядати їхній потенціал у комплексі, ефективно інтегруючи у процес аналітичної освіти на всіх стадіях та рівнях навчання — від бакалаврату до аспірантури й докторантури. У цьому контексті вебпортал і сервіси НРАТ розглядаються не просто як елементи цифрової інфраструктури, а як дієвий інструмент аналітичного мислення.

Детальніше: https://unz.univer.km.ua/index.php/unz/uk/article/view/111_147-167

Фото: скріншот

НОВА МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Верховна Рада України ухвалила в цілому проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам» № 10399. Документ оновлює модель державної фінансової підтримки здобуття вищої освіти, закріплюючи такі інструменти бюджетного фінансування, як державне замовлення, державні та регіональні бюджетні місця, державні гранти. Прийняття закону надасть вступникам і студентам більше можливостей отримати підтримку від держави, зберегти безоплатне навчання на конкурсній основі та краще пов'язати підготовку фахівців із потребами країни, громад і ринку праці. Конституційне право на безоплатну вищу освіту в державних і комунальних закладах збережено. Державне замовлення зберігається для сектору безпеки та оборони. Йдеться про вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти. Держава фінансуватиме підготовку фахівців відповідно до визначених потреб цього сектору. Для цивільної вищої освіти передбачені державні та регіональні бюджетні місця, які забезпечуватимуть безоплатне навчання на конкурсній основі за всіма спеціальностями. Кількість таких місць визначатиметься з урахуванням прогнозу потреб ринку праці. Регіони також зможуть додатково підтримувати підготовку фахівців через регіональні бюджетні місця. Це дасть громадам і областям більше інструментів для підготовки кадрів, потрібних для місцевого розвитку. Передбачено кілька видів державних грантів: академічні — для вступників із високими результатами зовнішнього оцінювання; соціальні — для вразливих і соціально незахищених категорій населення; спеціальні — за мистецькі або спортивні досягнення; для підготовки офіцерів запасу. Також закон розширює можливості для освіти упродовж життя: люди, які вже здобули освіту за кошти бюджету або за державним грантом, зможуть повторно здобути той самий ступінь вищої освіти з державною підтримкою за умови наявності 7

років страхового стажу, втрати можливості працювати за станом здоров'я, статусу учасника бойових дій, інвалідності. Нова модель буде запроваджуватись поетапно. Норми щодо академічних грантів набирають чинності через місяць після опублікування закону, інші діятимуть з 1 січня 2027 року та будуть запроваджені вже під час вступу 2027.

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/verkhovna-rada-ukrainy-ukhvalyla-zakon-pro-novu-model-derzhavnoi-pidtrymky-zdobuttia-vyshchoi-osvity>,
<https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/43517>, <https://itd.rada.gov.ua/f11a613b-c46a-4935-acfb-e6419712d4b7>

Фото: МОН

ДОВІРА МОЖЕ БУТИ БІЛЬШ ЕФЕКТИВНОЮ, НІЖ ПІДОЗРІЛІСТЬ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Ніка Картрайта «Академічна доброчесність перетворилася на педагогіку підозри». У ній автор стверджує, що університетські системи академічної доброчесності дедалі частіше розглядають студентів як потенційні ризики, хоча значна частина випадків порушень пов'язана не з навмисним обманом, а з нерівним доступом до знань про академічні правила. Студентів, щодо яких можуть виникати звинувачення в академічних порушеннях, можна поділити на три групи: ті, хто свідомо намагається обманювати; ті, хто недостатньо розуміє або не повністю дотримується академічних вимог; ті, хто докладає зусиль, але не знає належним чином правил академічної роботи. Поширення сервісів виявлення плагіату, моніторингу відвідуваності, аналізу залученості та перевірок використання штучного інтелекту призвело до того, що сфера контролю значно розширилася, що врешті-решт формує підхід, за якого студенти стають об'єктами контролю, а не особами, що потребують допомоги в навчанні. Частина студентів приходить до університету вже знайомою з етичними нормами досліджень, тоді як інші, зокрема - іноземні студенти, навчалися за іншими академічними традиціями. Навмисний обман і недосконале володіння академічними правилами часто розглядаються як рівноцінні порушення, що породжує надмірно формалізовані процедури. Необхідно перетворювати академічні практики на навички, які системно розвиваються і прозоро оцінюються. Правила цитування, парафразування, роботи з джерелами та відповідального використання ШІ мають бути безпосередньо включені до результатів навчання та критеріїв оцінювання. Тоді помилка студента не сприйматиметься автоматично як моральне порушення, а розглядатиметься передусім як недолік сформованої компетентності.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/opinion/academic-integrity-has-become-pedagogy-suspicion>

Фото: pixabay.com

МОН ПРОПОНУЄ ДО ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ТРИ ПРОЄКТИ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ G1, G6 ТА I4

Міністерство освіти і науки України пропонує до громадського обговорення проекти стандартів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності G1 “Хімічні технології та інженерія” й G6 “Інформаційно-вимірювальні технології” галузі знань G “Інженерія, виробництво та будівництво”, а також другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти зі спеціальності I4 “Медична психологія” галузі знань І “Охорона здоров’я та соціальне забезпечення”. Проекти розроблені профільними науково-методичними підкомісіями на виконання статті 10 Закону України «Про вищу освіту». Документи встановлюють рамкові вимоги до освітніх програм і компетентностей здобувачів цих програм. Зауваження та пропозиції до зазначених проектів стандартів можна подати до 24 серпня 2026 року.

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-tretoho-osvitno-naukovoho-rivnia-zi-spetsialnosti-g1-khimichni-tekhnologii-ta-inzheneriia>,
<https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartiv-druhoho-mahisterskoho-ta-tretoho-osvitno-naukovoho-rivniv-vyshchoi-osvity-zi-spetsialnosti-i4-medychna-psykholohiia>, <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-tretoho-osvitno-naukovoho-rivnia-zi-spetsialnosti-g6-informatsiino-vymiriuvalni-tekhnologii>

Фото: МОН

ІІІ - ІНСТРУМЕНТ, А НЕ ВОРОГ: ЗМІНИ В ГУМАНІТАРНІЙ ОСВІТІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Стюарта Крісті «Якщо ми зробимо ІІІ ворогом, він неодмінно ним стане». У ній автор описує власний досвід використання генеративного штучного інтелекту в освітньому курсі з методики гуманітарних досліджень і стверджує, що протиставлення людини та ІІІ не обов’язково має бути основою університетської політики. Студенти мають навчатись опановувати технологію, критично оцінювати її результати й використовувати для розширення горизонтів власного мислення. Адже ГІІІ не здатний самотійно судити чи оцінювати: він працює з мовними послідовностями на основі попередньо виявлених закономірностей і не має повноцінного розуміння контексту. Саме недосконалість його відповідей та галюцинації можуть мати педагогічну цінність, оскільки це змушує студентів і

викладачів не просто отримувати готові результати, а перевіряти їх, виявляти помилки, переглядати власні припущення та приймати самостійно остаточні рішення. У рамках 15-годинного курсу студенти працювали групами по 12–15 осіб і за допомогою ГШІ розробляли дослідницькі пропозиції, спрямовані на розв’язання актуальних проблем Гонконгу. Результати презентували наприкінці кожного тригодинного заняття, тому процес був швидким, експериментальним і не завжди бездоганним, але, за оцінкою автора, дав змістовні результати. Студенти розподіляли між собою ролі — від етичного проєктувальника та укладача даних до художника, технічного фахівця й доповідача, поєднуючи роботу з ШІ та командну людську роботу. Це дозволило студентам гуманітарних спеціальностей розвивати комунікативні навички англійською та китайською мовами, працювати за межами власної дисциплінарної спеціалізації й формувати навички, корисні за межами гуманітарної освіти. ГШІ може забезпечити доступ до знань, які виходять за межі спеціалізації викладача або студента, однак це не усуває необхідності людського контролю. Крісті застерігає від бінарного протиставлення людини та інструментів ШІ: необхідно зберігати продуктивну напругу між можливостями ШІ та людським мисленням.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/campus/if-we-make-ai-enemy-then-surely-it-must-become-one>

Фото: pixabay.com

ДЕ ПРОХОДИТЬ МЕЖА МІЖ РОЗСЛІДУВАННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, ЦЬКУВАННЯМ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ВТРУЧАННЯМ

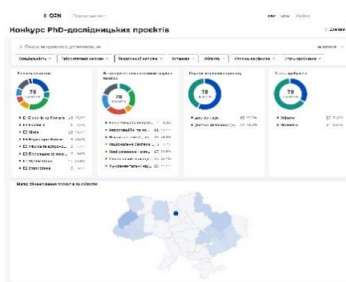
На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Джека Гроува «На мене заявили у поліцію через справу Ардея. А я просто робив свою роботу». У ній Джек розповідає про обставини розслідування звинувачень у плагіаті щодо професора Кембриджського університету Джейсона Ардея та про втручання у справу поліції. У лютому 2026 року автор статті отримав дзвінок від поліції Лондона, в якому йому повідомили про скаргу Джейсона Ардея та неприпустимість подальших контактів із ним. На той момент Джек не контактував з Ардеєм уже чотири місяці після того, як надіслав йому листа з пропозицією відповісти на звинувачення в плагіаті. Підставою для журналістського розслідування стали підозри щодо етичності академічних праць Ардея. Гроув підготував 63-сторінковий звіт із детальним описом фрагментів докторської дисертації Джейсона, які могли бути використані без належного цитування з іншого джерела. Всього Кембриджському університету та Ліверпульському університету Джона Мурса, де Ардей здобув докторський ступінь, було передано 97 сторінок аналітичних матеріалів. Очікувалось, що університети проведуть розслідування відповідно до власних правил і зроблять це своєчасно, справедливо та прозоро. Затягування процедур призвело до того, що питання

зрештою почали активно розглядати інші автори та дослідники вже поза межами інституційного процесу. Частина журналістських запитів могла бути дискусійною та виходила за рамки суто академічної дискусії. Ситуація набула нового розвитку в серпні 2026 року. Кембриджський університет розпочав розслідування щодо академічної кваліфікації та окремих фактів професійної діяльності Ардея, а той 5 серпня подав у відставку з посади професора, не визнавши академічних порушень. Постає питання про якість та швидкість реакції академічної спільноти на серйозні сигнали щодо можливої академічної недоброчесності. Якщо інституції надто довго не реагують на обґрунтовані запити, перевірка може переміститися в менш формалізований публічний простір, де висновки робляться вже не за університетськими правилами. Справа Ардея ще не завершена, оскільки Кембридж продовжує власне розслідування.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/opinion/i-was-reported-police-over-arday-case-i-was-just-doing-my-job>

Фото: pixabay.com

ІНТЕРАКТИВНИЙ ДАШБОРД PhD-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОЄКТІВ

Інформація про переможців першого конкурсного добору PhD-дослідницьких проєктів відтепер доступна у зручному форматі інтерактивного дашборду на порталі «Наука». Ресурс презентує структуровані дані про підтримані в результаті конкурсного відбору дослідження, заклади вищої освіти, наукові установи, керівників і потенційних здобувачів ступеня доктора

філософії, тематичні напрями та орієнтовні обсяги фінансування. Наразі для перегляду доступні відомості про 78 PhD-дослідницьких проєктів, які будуть виконуватись у 34 закладах вищої освіти та наукових установах. Їх сукупний обсяг фінансування становить біля 130 млн грн. Медіанний вік потенційних здобувачів проєктної аспірантури становить 23 роки. Проєкти виконуватимуться установами 13 регіонів України, серед них Київ (41 проєкт), Львівська (11 проєктів) та Харківська область (5 проєктів), найбільше проєктів у галузі «Хімія» (19), «Біологія та біохімія» (18) і «Математика» (11). Проєктна аспірантура передбачає, що здобувач не лише навчається за освітньо-науковою програмою, а від початку працює у складі дослідницької команди над конкретним науковим завданням. Проєкти можуть тривати до 48 місяців і охоплюють машинне навчання, Data Science, нові матеріали, біотехнології, регенеративну медицину, екологічну безпеку, критичні мінерали, технології для оборони та відновлення України.

Детальніше: <https://data.nauka.gov.ua/dashboard-phd>,
<https://mon.gov.ua/news/mon-vidkryvaie-interaktyvnyi-dashbord-phd-doslidnytski-proiektu>

Фото: скріншот

УНІВЕРСИТЕТИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДО ОЧНИХ ІСПИТІВ... ЧИ НІ?

На сайті Times Higher Education опубліковано аналітичну статтю Джульєт Роуселл «Чи повертаються університети до очних іспитів, щоб протидіяти шахрайству з використанням ШІ?». У ній автор аналізує, як британські університети змінюють підходи до оцінювання під впливом стрімкого поширення інструментів генеративного штучного інтелекту: одні посилюють використання очних іспитів та інших форм контрольованого оцінювання, інші відмовляються від обмежень на ШІ та намагаються перевіряти не стільки кінцевий результат, скільки здатність студента критично працювати з технологією. Після появи ChatGPT наприкінці 2022 року багато університетів намагалися заборонити його використання, розглядаючи ШІ як загрозу академічній доброчесності. Однак використання таких інструментів продовжувало зростати. Частка студентів, які використовують ШІ у навчанні, становить 95%, порівняно з 66% у 2024 році, а частка тих, хто безпосередньо включає згенерований ШІ текст у роботи, що оцінюються, зросла з 3 до 12%. Університети поступово пом'якшують обмеження і дедалі частіше визнають уміння працювати з ШІ важливою професійною навичкою. Найпоширенішою моделлю у британських університетах залишається система «світлофора»: «червоні» завдання повністю забороняють ШІ, «бурштинові» дозволяють його часткове використання, а «зелені» — дозволяють або навіть передбачають його застосування. Водночас деякі університети дедалі активніше використовують очні контрольовані іспити, аудиторні роботи, усне оцінювання та завдання, що передбачають оцінювання саме процесу виконання роботи, а не отриманого результату. З'являються і альтернативні моделі: університет Бата з 2026–2027 навчального року відмовляється від «світлофорної» системи на користь дворівневої моделі: відкриті оцінювання, де використання генеративного ШІ дозволене або є частиною завдання, і закриті — обмежені в часі очні іспити під наглядом. Кардіффський університет також схиляється до цього підходу, хоча не планує масштабного повернення до паперових іспитів. Університет Суррея з вересня 2026 року планує інтегрувати штучний інтелект до всіх освітніх програм та змістити акцент із результату на процес його отримання. Студенти інженерних спеціальностей зможуть використовувати ШІ для проєктування будівлі, але повинні перевірити його результати власними розрахунками й моделюванням. У літературознавстві до есе можуть додаватися чернетки або пояснення внесених під час редагування змін. Однак частина викладачів вважає, що в нинішніх умовах саме очне оцінювання дозволяє краще встановити, що студент знає і вміє самостійно. Професор філософії Даремського університету Енді Гамільтон заявив, що після повернення до перевірки студентських робіт уже не міг надійно визначити, де ШІ використовували неналежно, а де — допустимо. Професор права Університету Свонсі Майкл Дрейпер повідомив, що його кафедра наступного року поверне очні іспити для частини оцінювань, хоча це не

означатиме повернення до традиційних «іспитів на пам'ять». За даними дослідження Дрейпера та Філіпа Ньютона, торік 78% британських університетів усе ще використовували онлайн-іспити. Серед них 65% не застосовували жодних засобів дистанційного нагляду, а лише 10% використовували систему дистанційного контролю для всіх онлайн-іспитів. При цьому 70% закладів не планували відмовлятися від онлайн-іспитів, а повністю ліквідувати їх збиралися лише 3%. Цікавий результат отримав Лондонський університет Біркбек, де цього навчального року знову запровадили очні іспити на юридичному факультеті. Частка студентів, які отримали найвищу оцінку, перевищила 45%, тоді як у тому самому модулі попереднього року, коли використовували домашні есе, вона становила 13%. Звісно, ці показники самі по собі не доводять переваги очного оцінювання, однак викладачі відзначають у таких сценаріях зростання відвідування, залученості та співпраці студентів. Таким чином, ключовим стає питання про те, що саме університет має вимірювати під час оцінювання: здатність студента самостійно створити кінцевий продукт чи вміння аналізувати, перевіряти, аргументувати й відповідально використовувати технологічні інструменти. Очні іспити можуть стати одним із способів захистити достовірність оцінювання, але паралельно університети випробовують моделі, у яких ІІІ не приховується від освітнього процесу, а стає його предметом і інструментом.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/depth/are-universities-returning-person-exams-combat-ai-cheating>

Фото: pixabay.com

ЄВРОПА ШУКАЄ НОВІ МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Яна Палмовського «Європейська ініціатива досконалості — складна, але інтригуюча ідея». У ній розглядаються пропозиції щодо створення нового європейського механізму довгострокового фінансування провідних дослідницьких центрів та забезпечення співпраці між ними, а також аналізуються політичні, фінансові й організаційні проблеми, які необхідно буде подолати для його реалізації. Звіт Маріо Драгі про конкурентоспроможність Європи, оприлюднений у 2024 році, фіксує наявність сильної університетської системи Європи та одночасну обмеженість критичної маси науковців, щоб вивести університети на найвищий світовий рівень. Драгі запропонував створити своєрідну Європейську дослідницьку раду для інституцій, яка надавала б довгострокове фінансування університетам для розвитку провідних фундаментальних досліджень та підтримки високоякісної освіти. Ця ідея європейської ініціативи досконалості набула політичного розвитку: у березні 2026 року Німеччина запропонувала програму Nexus з

об'єднання університетів і дослідницьких інститутів; Франція та Польща виступили з ініціативою створення «лабораторій досконалості», які мають об'єднувати провідних дослідників і лабораторії. У майбутній рамковій програмі FP10 містяться масштабні дослідницькі ініціативи з подолання фрагментації та об'єднання як усталених, так і нових центрів досконалості. На думку Палмовського, проблемою є сама модель підтримки. Потрібно визначити, що саме має бути головним об'єктом фінансування — університети як інституції чи окремі лабораторії та дослідницькі групи. Німецька пропозиція передбачає обидва виміри, тоді як франко-польська ініціатива більше зосереджена на дослідниках і лабораторіях. Якщо головна мета полягає в об'єднанні найсильніших дослідників у передових галузях, то незрозуміло, наскільки розбудова інституційної спроможності має бути самостійною ціллю. Інше питання стосується місця такої ініціативи в майбутній програмі «Горизонт Європа». Європейська дослідницька рада вже фінансує окремих дослідників, а кількість високоякісних заявок значно перевищує доступні ресурси. У проєкті FP10, який має розпочатися у 2028 році, фінансування ERC передбачено збільшити, але цього буде недостатньо для повноцінної підтримки вже існуючих інструментів. Отже, створення окремої «ERC для інституцій» потребуватиме додаткових коштів, які можна знайти лише через перерозподіл ресурсів всередині загального бюджету «Горизонт Європа». Запропонована німецька модель Nexus передбачає 20 мереж щонайменше з трьома партнерами, кожна з яких отримуватиме по 20 млн євро на рік упродовж семи років поспіль або 2,8 млрд євро. Лише Німеччина передбачає 4,8 млрд євро на семирічний період у межах власної національної стратегії досконалості, але тут вже діють 70 кластерів, тоді як у Франції існує понад 100 лабораторій досконалості. Наскільки реалістично обмежити загальноєвропейську ініціативу лише 20 центрами? Також існує проблема відбору: концентрація значних ресурсів у кількох провідних інституціях може бути політично складною, але водночас така програма не може перетворитися на інструмент розширення участі, - вона має залишатися конкурсною та сформованою «знизу вгору», а досконалість має бути вирішальним критерієм. Як оцінювати «нову» або таку, що формується, досконалість у конкурсі з уже визнаними провідними центрами? Ідея потребує подальшого фахового обговорення представників академічного сектору та політиків, оскільки може забезпечити довші часові горизонти для розвитку дослідницької співпраці, стимулювати розширення вже наявних партнерств і створити додатковий механізм підтримки досліджень.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/opinion/european-excellence-initiative-challenging-intriguing-idea>,

https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf

Фото: pixabay.com

ОКРЕМИМ РЕЗУЛЬТАТОМ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ МАЄ СТАТИ ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЛЮДСЬКЕ СУДЖЕННЯ

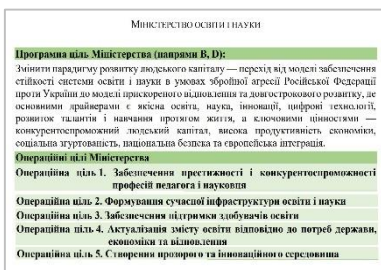
На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Боксі Янг «ШІ вимагає зробити людське судження результатом університетської освіти». У ній автор аналізує зміни на ринку праці під впливом розвитку технологій штучного інтелекту й стверджує, що університети мають цілеспрямовано формувати та оцінювати здатність випускників приймати рішення, працювати з невизначеністю, оцінювати ризики та нести відповідальність за наслідки власних рішень. Автор звертає увагу, що дискусія про вплив ШІ на зайнятість часто зводиться до двох протилежних сценаріїв: масового зникнення робочих місць або майже повної відсутності змін. Реальна ситуація – складніша: у зайнятості не відбувається масштабних скорочень, безпосередньо пов'язаних з ШІ, проте початкові професійні позиції змінюються швидше, ніж встигає адаптуватися післяшкільна освіта. Насамперед автоматизуються рутинні завдання з невисоким рівнем самостійності, які традиційно були своєрідним першим щаблем професійного розвитку молодих працівників. Коли ми говоримо про людське судження, йдеться не про абстрактну «м'яку навичку», а про практичну здатність формулювати проблему, зіставляти суперечливі вимоги, оцінювати ризики, робити вибір за відсутності однозначної відповіді на визначальні питання та брати відповідальність за результат. У робочому середовищі, де ШІ може генерувати варіанти рішень, саме людина визначає, які дії слід здійснити. Попит на такі компетентності швидко зростає. Майже половина оголошень про вакансії середнього та початкового рівня вже містить вимоги, пов'язані з прийняттям рішень, постановкою проблем і відповідальністю. Найвиразніше ця тенденція проявляється у сферах, де рішення мають фінансові, безпекові або регуляторні наслідки, зокрема - у банківській справі, енергетиці, комунальному господарстві та охороні здоров'я. Аналогічні вимоги поширюються і на практичні професії — будівництво, логістику, клінічну діяльність. Однак університетська освіта поки недостатньо реагує на ці зміни: багато освітніх програм залишаються зосередженими на передаванні знань і технічній підготовці, а оцінювання переважно перевіряє правильність отриманої відповіді. За таких умов студент може навчитися створювати результат за допомогою дедалі потужніших інструментів ШІ, але не отримати достатньо можливостей для пояснення власного рішення або аналізу його можливих наслідків. Фахівець має бути як гарно технічно підготовленим, так і готовим до самостійного прийняття рішень. Тому людське судження має бути безпосередньо закріплене в навчальних програмах як визначений і оцінюваний результат навчання. Для цього студентам потрібно давати завдання з неповною інформацією, конкуруючими обмеженнями та кількома можливими рішеннями, де якість аргументації важливіша за технічну точність. Окремою складовою має стати грамотність у роботі з ШІ, але не лише вміння користуватися відповідними інструментами. Студенти повинні розуміти, коли результати ШІ необхідно

поставити під сумнів, як виявляти помилки та упередження і що треба нести відповідальність за прийняті рішення. Виробнича практика та інші форми навчання на робочому місці не повинні обмежуватися спостереженням або виконанням окремих завдань. Студентам варто надавати обмежену, але реальну відповідальність: аналізувати варіанти, визначати ризики, формувати рекомендації та оцінювати наслідки прийнятих рішень. Саме зіткнення з наслідками, а не лише виконання завдань, формує здатність до судження. Отже, університети мають посилити увагу до розвитку критичного мислення, оскільки розвиток ШІ не скасовує значення людського чинника, а підвищує вимоги до того, що саме людина повинна вміти робити краще за машину.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/opinion/ai-demands-human-judgement-become-defined-degree-outcome>

Фото: pixabay.com

ПРОГРАМА ДІЯЛЬНОСТІ УРЯДУ НА 2026–2027 РОКИ

Уряд затвердив Програму діяльності на 2026–2027 роки. Передбачається, що у своїй роботі Кабінет Міністрів буде орієнтуватися на результат, забезпечить відповідальність і підзвітність, ефективність і швидкість, підтримуватиме приватну ініціативу понад державне втручання. Основні напрями роботи: зміцнення стійкості та наближення справедливого

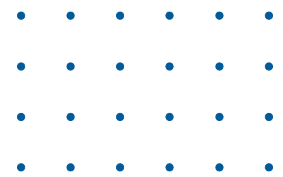
миру; розвиток оборонно-промислового комплексу; захист критичної інфраструктури та систем життєзабезпечення, забезпечення стійкості енергосистеми, територіальних громад та економіки. Уряд бере на себе зобов'язання створювати можливості для якісної освіти, працевлаштування, підприємництва та професійного розвитку. Окремий пріоритет — молодіжна політика, доступна медицина і реабілітація, якісні соціальні послуги, житло, доглядова інфраструктура та підтримка тих, хто її найбільше потребує. Планується зробити державне управління ефективним та якісним, максимально спростити бюрократичні процеси. Відбуватиметься масштабне узгодження законодавства із нормами ЄС задля прискорення вступу України до Європейського Союзу. Економічна політика буде спрямована на продуктивну зайнятість, внутрішнє виробництво і переробку, інвестиції, технологічну модернізацію та розширення експорту, перехід від сировинної моделі до створення продукції з високою доданою вартістю, розвиток малого і середнього бізнесу. У сфері освіти і науки передбачено п'ять операційних цілей, які забезпечать зміни для педагогів і науковців, учнів і студентів, розвиток безпечної та сучасної інфраструктури, оновлення змісту освіти та посилення науки й інновацій. Передбачено підвищення оплати праці педагогів і науковців та розширення можливостей для їхнього професійного розвитку, зокрема: підвищити на 20% заробітну плату педагогічних і науково-педагогічних працівників; підвищити оплату праці науковців — до 50% за результатами

державної атестації. Відбуватиметься системне оновлення освітньої інфраструктури. Буде оновлено понад 100 стандартів фахової передвищої та вищої освіти із залученням роботодавців. Планується збільшити до 30% частку базового фінансування наукових установ, що розподіляється за формулою з урахуванням результатів державної атестації; удвічі збільшити кількість наукових проєктів за державним замовленням для потреб національної безпеки й оборони, відновлення України та трансформації економіки; збільшити до 15% частку витрат підприємницького сектору на дослідження і розробки; розвивати наукові парки та трансфер технологій; запроваджувати ключові показники ефективності для керівників наукових установ; продовжити інтеграцію України до Європейського дослідницького простору.

Детальніше: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/70520>,
<https://itd.rada.gov.ua/19b6c513-6c86-4269-a84f-f74731e0a557>,
<https://mon.gov.ua/news/zatverdzheno-plan-priorytetnykh-dii-uriadu-na-20262027-roky-iaki-zminy-planuiutsia-u-sferi-osvity-i-nauky>,

Фото: скріншот

3. Наукові заходи

ЛЕКЦІЇ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ З РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

20 серпня 2026 року відбудеться лекція «Корпоративні облігації» з циклу заходів «Друге дихання бізнесу: стратегія, фінанси, конкурентні переваги». Організатори: Академія КМЕФ, Activitis Education, Ukraine Global Faculty.

Детальніше:

<https://ugfacademy.mylearnworlds.com/course/litnia-skola-akademiiia-kmef-x-activitis-x-ugf-druge-dixannia-biznesu-strategiia-finansi-konkurentni-perevagi>

Фото: скріншот

СЕМІНАР ПРОЄКТУ NURECAB

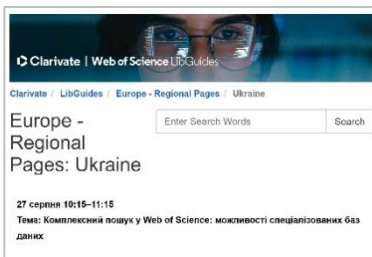
20 серпня 2026 року відбудеться фінальний семінар проєкту NURECAB «Strengthening Ukraine's Nuclear Competence through European Cooperation». Захід стане площадкою для обговорення результатів, отриманих під час реалізації проєкту NURECAB. Планується презентувати ключові результати роботи, розглянути перспективи упровадження ініціатив інтеграції

України до європейського дослідницького простору, напями реформ, розвиток наукових досліджень та міжнародного академічного співробітництва, зокрема – в рамках програми «Горизонт Європа» та Програми досліджень і навчання Євратом, напями розвитку ядерної освіти. Організатори: проєкт «EU-UA Nuclear Research and Education Capacity Building», Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут» НАН України, НКП Євратом в Україні.

Детальніше: <https://www.nas.gov.ua/news/finalniy-seminar-proyektu-nurecab-strengthening-ukraines-nuclear-competence-through-european-cooperation-anons>,
<https://www.nas.gov.ua/storage/editor/files/draft-agenda-nfw-v28-07-2026.pdf>,
<https://forms.gle/eFNLm4apJbWzXybp6>

Фото: організатори

КОМПЛЕКСНИЙ ПОШУК У WEB OF SCIENCE

27 серпня 2026 року відбудеться вебінар «Комплексний пошук у Web of Science: можливості спеціалізованих баз даних». Учасники заходу дізнаються про платформу Web of Science Core Collection, познайомляться з низкою спеціалізованих баз даних, що містять дисертації, патенти, препринти, набори даних, інформацію про гранти, нормативні

документи та інші типи наукового контенту. Планується розглянути, як формуються основні наукові бази даних, який контент у них представлений, чим він відрізняється від Core Collection, можливості пошуку та аналізу цих ресурсів, перспективи їх використання для проведення досліджень, пошуку партнерів та підготовки публікацій. Організатор - Clarivate.

Детальніше: https://us02web.zoom.us/webinar/register/WN_1imFlTEfQVKrZlu0y aRSNw, <https://clarivate.libguides.com/europe/ukraine>

Фото: скріншот

ЛІТНЯ ШКОЛА ВІДКРИТОЇ НАУКИ

З 7 по 11 вересня 2026 року відбудеться літня школа відкритої науки «Знання та навички у галузі відкритої науки» (LMU-2026). Захід стане площадкою для презентації сучасних практик відкритої науки з акцентом на обміні даними відповідно до принципів FAIR. Учасники навчатимуться розробляти плани управління дослідницькими даними, формувати статистичні схеми збору даних та здійснювати моделювання даних; створювати відтворювані на обчислювальному рівні робочі процеси з використанням скриптів та забезпечувати контроль версій; готувати, оприлюднювати та обмінюватися даними й кодом відповідно до принципів FAIR, використовуючи репозиторії та обирати ліцензії. Організатор – Центр відкритої науки Людвіга Максиміліана (LMU Open Science Center).

Детальніше: <https://www.mpa-garching.mpg.de/events/45935/27849>

Фото: організатор

ДЕНЬ ІНВЕСТОРИВ EIC VENTUREMATCH

15 вересня 2026 року відбудеться «День інвесторів EIC VentureMatch». Захід присвячений обговоренню актуальних питань розвитку стійких енергетичних, промислових та агропродовольчих систем. Він стане площадкою для презентації інноваційних рішень перед провідними європейськими інвесторами, місцем для цільового пошуку партнерів і налагодження зв'язків з провідними європейськими стартапами. Учасники також отримають індивідуальні консультації щодо презентації проєктів та інвестиційної історії. Основний акцент буде зроблено на рішеннях щодо енергетичного переходу та розвитку мережевої інфраструктури; передових матеріалах; циркулярній промисловості; агропродовольчій, водній та природній стійкості. Організатори: Європейська рада з інновацій (EIC), програма EIC VentureMatch.

Детальніше: https://eic.ec.europa.eu/events/eic-venturematch-investor-day-resilient-energy-industry-and-agri-food-systems-2026-09-15_en, https://eic.ec.europa.eu/eic-venturematch-programme_en

Фото: скріншот

ДІЗНАЙТЕСЬ ПРО ЄВРОПЕЙСЬКУ ПРЕМІЮ ДЛЯ ЖІНОК-ІННОВАТОРІВ

17 вересня 2026 року відбудеться вебінар, присвячений новому циклу прийому заявок на Європейську премію для жінок-інноваторів 2027 року. Ця премія присуджується Європейським інститутом інновацій та технологій (EIT) та Європейською радою з інновацій (EIC). Вона відзначає жінок-підприємниць, які стоять за найбільш революційними інноваціями, що сприяють позитивним змінам для людей та планети. Учасники заходу дізнаються про історію та призначення цієї премії, процедури подання заявок, критерії обрання переможців, познайомляться з історіями переможців попередніх років та отримають поради щодо підготовки заявок на конкурс 2027 року. Організатори: Європейський інститут інновацій та технологій, Європейська рада з інновацій.

Детальніше: https://eic.ec.europa.eu/events/online-info-session-european-prize-women-innovators-2027-2026-09-17_en, https://eic.ec.europa.eu/eic-prizes/european-prize-women-innovators-powered-eic-eit_en

Фото: скріншот

GENESIS & KSE SCHOOL OF DIGITAL BUSINESS

21 вересня стартує 9-тижнева програма зі створення та розвитку цифрових IT-продуктів в епоху III «Genesis & KSE School of Digital Business». Ця програма поєднує освітню експертизу KSE та практичний досвід IT-бізнесів екосистеми Genesis. Учасники, відібрані на навчання, зможуть опанувати навички, яких очікують роботодавці на middle+ позиціях; отримають комплексне уявлення про цифровий бізнес на прикладі різних продуктів і міжнародних ринків; познайомляться з III-інструментами для покращення бізнес-процесів та ухвалення data-driven рішень; розроблять прототип власного продукту на VibeCoding Hackathon; отримають доступ до закритої спільноти Genesis Academy Alumni. Організатори: Київська школа економіки, Genesis Academy.

Детальніше: https://academy.gen.tech/school-of-digital-business?utm_source=social&utm_medium=telegram&utm_campaign=navchai_smilyvo, https://t.me/navchai_smilyvo/476

Фото: організатори

ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

29–30 жовтня 2026 року в онлайн-форматі відбудеться всеукраїнська науково-практична конференція «Об'єкти природно-заповідного фонду України: сучасний стан та шляхи забезпечення ефективної їх діяльності». Захід стане площадкою для обговорення результатів наукових досліджень функціонування й розвитку природно-заповідного фонду України та обміну досвідом щодо його збереження. Планується розглянути наступні питання: особливості функціонування, проблеми та перспективи розвитку мережі природно-заповідного фонду України; організація наукових досліджень на території об'єктів природно-заповідного фонду; досвід впровадження природоохоронних заходів, рекомендацій, менеджмент-планів; еколого-освітня, туристично-рекреаційна діяльність на території природно-заповідного фонду; теоретичні та практичні засади мобілізації і збереження фіторесурсів; проблеми фітоінвазій та упередження негативних наслідків. Організатори: Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України, Національний природний парк «Мале Полісся», Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Детальніше: <https://www.nas.gov.ua/news/vseukranska-naukovo-praktichna-konferenciya-obyekti-prirodno-zapovidnogo-fondu-ukrani-suchasniy-stan-ta-shlyahi-zabezpechennya-efektivno-h-diyalnosti-anons->,

https://www.nas.gov.ua/storage/editor/files/invitation-letter_1786610543.pdf

Фото: організатори

ДО 80-РІЧЧЯ ДЕРЖАВНОГО ДЕНДРОПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ»

3 листопада 2026 року відбудеться міжнародна наукова конференція «Дендропарк «Олександрія» – 80 років у структурі Національної академії наук України. Збереження біорізноманіття та культурної спадщини: досвід і перспективи». Планується обговорити наступні питання: ревіталізація історико-культурної спадщини старовинних парків; збереження та збагачення біорізноманіття у сучасних реаліях; рекреаційно-туристичний потенціал об'єктів природно-заповідного фонду. Організатор - Державний дендрологічний парк «Олександрія» НАН України.

Детальніше: <https://www.nas.gov.ua/news/mizhnarodna-naukova-konferenciya-z-nagodi-80-richchya-derzhavnogo-dendrologichnogo-parku-oleksandriya-nan-ukrani-anons->, <https://www.alexandria-park.com.ua/konferenciya->, https://www.nas.gov.ua/storage/editor/files/1-informacijnyj-lyst-oleksandriya-bila-czerkva-2026_1785844263.pdf

Фото: організатори

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ. Він створюється в рамках реалізації проєкту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>,

<https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>

https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL,

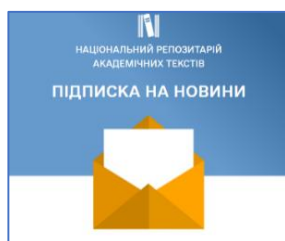
<https://t.me/NationalRepository>,

<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQItYQzEroTVETPdJIh2K97EhrByGTLtwG%2FP70p>

<https://mastodon.social/@nrat>

https://www.threads.com/@nrat_ukrintei

<https://bsky.app/profile/nrat-portal.bsky.social>

Усі бажуючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>